

علت ابلاغ ولایت بعد از اتمام حج

کلیدواژه: **ابلاغ ولایت ، غدیر خم ، امامت**
پرسش: چرا واقعه غدیر در اجتماع بزرگ مسلمانان یعنی ایام حج واقع نشد؟ آیا اگر در آن ایام واقع می‌شد بهتر نبود؟ پاسخ: در پاسخ به سؤال شما توجه به چند نکته ضروری است:

فهرست مندرجات

- ۱ - قرآن و امامت حضرت علی
- ۲ - تأکید مکرر بر امامت حضرت علی و فرزندانش
- ۳ - شأن نزول آیه تبلیغ به روایت اهل تسنن
- ۴ - حکمت‌های اعلام ولایت در غدیر خم
 - ۴.۱ - اتمام حج و آرامش خاطر مسلمین
 - ۴.۲ - دفع مخالفت احتمالی منافقین
 - ۴.۳ - عدم گنجایش مسجدالحرام
 - ۴.۴ - نفوذ کلام پیامبر در وداع آخر
 - ۴.۵ - ماندگاری واقعه غدیر در اذهان
- ۵ - نقل روایت غدیر توسط صحابه
- ۶ - منبع جهت مطالعه
- ۷ - پانویس
- ۸ - منبع

قرآن و امامت حضرت علی

در قرآن مجید آیات فراوانی وجود دارد که در احادیثی از پیامبر اکرم صلوات‌الله‌علیه، شأن نزول آنها، امامت امام علی علیه‌السلام است. از جمله این آیات عبارتند از:

(الف) آیه تبلیغ: " یا ایها الرسول بلغ ما انزل الیک من ربک...". [۱]

(ب) آیه ولایت: "انما ولیکم الله و رسوله و الذین امنوا الذین یقیمون الصلاة...". [۲]

(ج) آیه اولی الامر: " یا ایها الذین امنوا اطیعوا الله و اطیعوا الرسول و اولی الامر منکم...". [۳]

(د) آیه صادقین: " یا ایها الذین امنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین...". (در روایات بیان شده است؛ منظور از صادقین حضرت علی علیه‌السلام و اهل بیت پیامبر صلوات‌الله‌علیه می‌باشند). [۴] [۵] [۶] و... می‌باشد.

تأکید مکرر بر امامت حضرت علی و فرزندانش

روایات بسیاری در منابع اهل تشیع و اهل تسنن وارد شده که پیامبر اکرم صلوات‌الله‌علیه، مسئله مهم خلافت و جانشینی امیرمؤمنان علی علیه‌السلام و امامان بعد از او را مکرر و به مناسبت‌های مختلف به مردم گوشزد کرده‌اند؛ از جمله فرمودند: **وصی و جانشین بعد از من، علی بن ابی طالب** علیه‌السلام است و بعد از او دو فرزندم **حسن و حسین** علیهم‌السلام که **ثُمَّ** امام دیگر از **صَلْب** حسین‌علیه‌السلام، در پی هم می‌آیند. [۷] [۸] [۹]

البته این روایت، افزون بر روایاتی است که در جریان **حدیث یوم الدار**، **حدیث منزلت** ("انت منی بمنزلة هارون من موسی الا انه لا نبی بعدی")، [۱۰]، **حدیث غدیر خم** و حدیث مشهور **تقلین** ("انی اوشک ان ادعی فاجیب و انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله عز و جل و عترتی. کتاب الله حیل ممدود من السماء الی الارض و عترتی اهل بیتی، انهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض فانظرونی بم تخلفونی فیهما")، [۱۱] بیان شده و یا احادیثی که فرموده، پس از من دوازده تن خلیفه خواهند آمد که به وسیله آنان، **دین** عزیز می‌شود و بیان مجدد آن در غدیر خم، تنها تأکید بر اهمیت موضوع و به منظور **اتمام حجت** نهایی با مردم بود.

شأن نزول آیه تبلیغ به روایت اهل تسنن

اعلام این مسئله مهم بعد از اتمام مراسم حج، در آن روز خاص، آن هم در محل غدیر خم که چهار راهی بوده که همه حج گزاران در آن جا از هم جدا می‌شوند و هر گروه به سوی سرزمین خود می‌رود، به فرمان اکید باری تعالی بوده که فرمود: "ای پیامبر! آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است، کاملاً (به مردم) برسان؛ و اگر نکنی، رسالت او را انجام ندهای! خداوند تو را از (خطرات احتمالی) مردم، نگاه می‌دارد و خداوند، جمعیت **کافران** (لجوج) را **هدایت** نمی‌کند". [۱۲]

ولی در کتاب‌های مختلفی که دانشمندان اهل تسنن، اعم از **تفسیر و حدیث و تاریخ** نوشته‌اند، روایات زیادی دیده می‌شود که با صراحت می‌گوید: آیه فوق، درباره علی علیه‌السلام نازل شده است. این روایات را جمع زیادی از **صحابه** از جمله " **زید بن ارقم** "، " **ابو سعید خدری** "، " **ابن عباس** "، " **جابر بن عبد الله انصاری** "، " **ابو هریره** "، " **براء بن عازب** "، " **حذیفه** "، " **عامر بن لیلی بن ضمیره** " و " **ابن مسعود** " نقل کرده‌اند و گفته‌اند که آیه فوق درباره علی علیه‌السلام و داستان روز **غدیر** نازل گردید. [۱۳]

حکمت‌های اعلام ولایت در غدیر خم

علاوه بر آنچه بیان شد، اعلام ولایت امام علی علیه‌السلام در غدیر خم، دارای **حکمت‌هایی** بوده از جمله:

← اتمام حج و آرامش خاطر مسلمین

عدم دغدغه خاطر مسلمانان بعد از انجام کامل مناسک حج و رسیدن به آرامش خاطر کافی برای طرح مسئله ولایت و جانشینی علی علیه‌السلام

← دفع مخالفت احتمالی منافقین

پیشگیری از مخالفت احتمال بعضی منافقان و کج فهمان و جلوگیری از حرمت شکنی **مسجد الحرام** و **کعبه** توسط افراد هتاک و بی‌دین (چنانکه در تاریخ وارد شده وقتی **امام حسین** علیه‌السلام احتمال **حرمت** شکنی مسجد الحرام را از سوی دشمنانشان دادند مراسم حج را نیمه تمام رها کردند).

← عدم گنجایش مسجد الحرام

عدم گنجایش مسجد الحرام (با توجه به عدم توسعه در آن زمان) برای همه جمعیت حج گزاران.

← نفوذ کلام پیامبر در وداع آخر

نفوذ کلام مطلوب پیامبر صلوات‌الله‌علیه در هنگام وداع و خداحافظی و جدایی بین مولا و بنده و **مرید** و مراد و منطقه غدیر خم، هنگامه وداع و به تعبیری شاهراه تعیین مسیر کاروان‌های حجاج و زمان و مکان آخرین وداع هزاران مسلمان شیفته و مرید پیامبر با مراد خودشان بود، از این رو لحظه‌ای حساس و حیاتی برای تکرار و بیان این نکته مهم و سرنوشت ساز یعنی خلافت و جانشینی امیر مؤمنان علی علیه‌السلام بود. جریان غدیر در سال آخر عمر پیامبر اکرم صلوات‌الله‌علیه در **حجة الوداع** اتفاق افتاد .

← ماندگاری واقعه غدیر در اذهان

حکمت و **تدبیر** اقتضا می‌کند گاهی برای بیان مطالب مهم و سرنوشت ساز، شرایط و فضایی متفاوت با شرایط و فضای عادی و تکراری را برگزید و انتخاب غدیر خم با شرایط خاص و منحصر به فرد خود (آفتاب داغ و ریگ‌ها گداخته و تمام دشت را هیچ سایه ساری جز آسمان نبود. حال پیامبر صلوات‌الله‌علیه دگرگون شد. چهره‌اش حالتی خاص به خود گرفت؛ حالتی که همواره هنگام نزول **وحی** بر ایشان عارض می‌شد. پیامبر صلوات‌الله‌علیه توقف نمود. آهنگ توقف کاروان توسط جارچیان نیز نواخته شد. رفته‌ها بازگشتند؛ پراکنده‌ها جمع شدند؛ باز مانده‌ها رسیدند؛ پیاده‌ها توشه بر زمین نهادند، سواره‌ها پیاده شدند و همه گوش به فرمان. همه می‌دانستند به **یقین** ، امر مهمی پیش آمده که پیامبر صلوات‌الله‌علیه، همگان را به ماندن و شنیدن آن دعوت کرده است) [۱۴] برای ثبت آن به عنوان حادثه‌ای جدید و فراموش ناشدنی و برای همیشه تاریخ در اذهان مردم بود.

نقل روایت غدیر توسط صحابه

این واقعه توسط عده زیادی (۱۱۰ نفر) از صحابه (ابوسعید خدری، زبیدین ارقم، جابر بن عبدالله انصاری، ابن عباس، براء بن عازب، حذیفه، ابوهزیره، ابن مسعود و عامر بن لیلی، از آن جمله اند.) پیامبر اکرم صلوات‌الله‌علیه و همچنین از ۸۴ نفر از تابعین و ۲۶ نفر از دانشمندان و تاریخ نگاران، نقل شده است. **علامه امینی** با مدارک و دلایل محکم از منابع معروف اسلامی (اهل سنت و **شیعه**)، در کتاب **شریف الغدیر** تمامی این نقل‌ها را آورده است. آنچه ذکر شد فقط گوشه‌ای از دلایل بی‌شماری است که بر خلافت بلافاصل علی علیه‌السلام **دلالت** دارد. جهت مطالعه بیشتر به کتاب‌های الغدیر و پیشوایی از نظر اسلام رجوع شود. [۱۵] [۱۶] [۱۷]

منبع جهت مطالعه

کتاب **تفسیر پیام قرآن** ، زیر نظر **آیت الله مکارم شیرازی** ، ج ۹، ص ۱۷۷ به بعد، (امامت و ولایت در قرآن).

پانویس

۱. ↑ مانده/سوره ۵، آیه ۶۷.
۲. ↑ مانده/سوره ۵، آیه ۵۵.
۳. ↑ نساء/سوره ۴، آیه ۵۹.
۴. ↑ توبه/سوره ۹، آیه ۱۱۹.
۵. ↑ ینابیع المودة، شیخ سلیمان قندوری، چاپ اسلامبول، ص ۱۱۵.
۶. ↑ شواهد التنزیل ج ۱، ص ۲۶۲.
۷. ↑ تذکرة الخواص، سبط بن جوزی، چاپ لبنان، ص ۲۲۷.
۸. ↑ ینابیع المودة، شیخ سلیمان قندوری، باب ۷، ص ۴۴۴، چاپ اسلامبول.
۹. ↑ فرائد السمطنی، جونبی، بیروت، ج ۲، ص ۱۲۴.
۱۰. ↑ فضائل الخمسه، ج ۱، ص ۲۱۶-۲۹۹.
۱۱. ↑ فضائل الخمسه، ج ۲، ص ۵۲-۲۴.
۱۲. ↑ مانده/سوره ۵، آیه ۶۷.
۱۳. ↑ تفسیر نمونه، ج ۵، ص ۵.
۱۴. ↑ برگرفته با تغییرات از گنجنامه امام علی علیه‌السلام، میث غدیر و ولایت.
۱۵. ↑ الغدیر، علامه امینی، ج ۱.
۱۶. ↑ پیشوایی از نظر اسلام، جعفر سبحانی، ص ۲۷۴، ویژه اسناد و مضامین و تحلیل های حدیث غدیر
۱۷. ↑ پیشوایی از نظر اسلام، جعفر سبحانی، ص ۲۱۷، ویژه اسناد و مضامین و تحلیل های حدیث غدیر.

منبع

پایگاه اسلام کوئست

رده‌های این صفحه : **امام شناسی** | **امامت خاصه** | **نص بر امامت**